

Enheten för processsäkerhet och rörliga arbetsplatser
Åke Norelius, 010-730 9000
arbetsmiljoverket@av.se

Konsekvensutredning för omarbetning av föreskrifterna om ställningar

1. Sammanfattning

Föreskrifterna om ställningar omarbetas och ges ut som en ny författning. Tillämpningsområdet är utökat jämfört med nu gällande föreskrifter om ställningar. Följande områden kommer, utöver nuvarande tillämpningsområde, att omfattas:

- Ställningar som används som skydd mot fall vid takarbete,
- ställningar som används som rasskydd,
- väderskydd.

Föreskrifterna är indelade i olika avsnitt som i huvudsak vänder sig till ett ansvarssubjekt.

För produktkraven har vi i stor utsträckning hänvisat till europeiska standarder, med vissa nationella val för Sverige.

Nya krav av såväl teknisk som administrativ art finns. Kostnader för dessa nya krav har uppskattats i den mån det, med rimlig arbetsinsats, varit möjligt.

Två paragrafer föreslås bli belagda med sanktionsavgift; kravet på typkontroll vid leverans av prefabricerade ställningar och kopplingar samt kravet på bevis om utbildning/kunskaper för att uppföra ställningar. Inga föreskrifter planeras bli direkt straffsanktionerade.

2. Beskrivning av problemet och vad man vill uppnå

Ställningar ingår i det icke harmoniserade produktområdet och förslaget till föreskrifter och allmänna råd innehåller krav för såväl tillverkare/importörer som användare. Produkterna är endast i liten utsträckning reglerade av EU. Mindre delar av byggplatsdirektivet och direktivet om användning av arbetsutrustning är tillämpliga och implementerade.

Föreskrifterna (AFS 1990:12) om ställningar trädde i kraft 1991, och har sedan dess ändrats fem gånger.

Arbetsmiljöverket har fått många signaler på att föreskrifterna, delvis p.g.a. förekomsten av ändringar, har blivit oöverskådliga och svåra att tillgodogöra sig. Vi har även fått in synpunkter som tyder på att det uppfattas som otydligt till vilka ansvarssubjekt de olika paragraferna riktar sig, och att de inte alltid kommer i en logisk ordning.

Uppgifter från Arbetsmiljöverkets informationssystem för arbetsskador (ISA) visar att antalet olyckor minskat starkt under de senaste decennierna – från 1979 till ca 1990 uppgick antalet olyckor med ställningar (som anmälts till Försäkringskassan) till fler än 1 000 st per år för att sedan minska starkt. Utvecklingen har dock planat ut under senare år, och antalet olyckor har sedan 2004 legat i intervallet 170 – 200 st årligen. En målsättning med omarbetningen är att antalet olyckor ska minska ytterligare.

Teknikområdet utvecklats snabbt under de senaste 20 åren, och det finns numera avsevärt större möjligheter att förebygga fallolyckor vid uppförande och nedmontering av ställningar än då de nu gällande föreskrifterna trädde i kraft.

Ett stort antal europeiska standarder (EN-standarder¹) har utarbetats under samma tid. Det är naturligt att knyta an föreskrifterna till dessa standarder, vilket för närvarande endast är fallet i begränsad omfattning. Dessutom finns det möjligheter till nationella val av klasser för olika företeelser i standarderna, och det är därför viktigt att slå fast vilka av dessa valmöjligheter som gäller i Sverige.

De nya föreskrifterna ska även omfatta ställningar som används som rasskydd och som skydd mot fall vid takarbete, eftersom det är en mycket vanlig tillämpning. De ska även omfatta väderskydd, eftersom de oftast är sammanbyggda med ställningar. Dessa tre användningsområden omfattas inte av nu gällande föreskrifter.

¹ EN-standarder utarbetas av CEN (European Committee for Standardization) och syftar till att harmonisera produkter, dimensioneringsmetoder, utföranden m.m. inom medlemsländerna (som även består av länder som inte ingår i EU/EES). Standarderna för det icke harmoniserade området är i princip frivilliga, men har ändå en mycket stor genomslagskraft.

I de nya föreskrifterna ska även en periodisk efterkontroll genom det ackrediterade organet krävas för typkontrollerade ställningar. Genom denna säkerställs i högre utsträckning att produkterna uppfyller villkoren i typkontrollintyget under hela dess giltighetstid.

Det finns gott om småföretag som såväl uppför och upplåter ställningar som använder ställningar. Dessa företag använder företrädesvis den tryckta versionen av föreskrifterna. En av bilagorna, som innehåller typfall för rörställningar, är upphävd och inte kan användas för att visa att sådana ställningar är säkra. Bilagan finns, trots detta, med i den tryckta versionen av föreskrifterna, till skillnad från de nya typfallen som visar korrekta utföranden för rörställningar. Detta har ofta gett upphov till missförstånd om gällande krav.

Det vi vill uppnå är följande:

- Föreskrifter som ger förutsättningar för att åstadkomma en ytterligare minskning av antalet arbetsolyckor och arbetsjukdomar med ställningar.
- Föreskrifter som omfattar vanligt förekommande tillämpningar (dvs. användningsområden av ställningar), och som är tydliga med vad som omfattas.
- Föreskrifter som är up-to-date med avseende på gällande teknisk nivå,
- Mer ändamålsenliga krav på typkontroll.
- En logisk uppdelning av de enskilda föreskrifterna med avseende på vilka ansvarssubjekt de riktar sig till.
- Föreskrifter som är enkla att använda i tillsynen.

3. Beskrivning av vilka alternativa lösningar som finns och vilka effekterna blir om föreskrifter inte utfärdas

Alternativen till omarbetning är följande:

- a) Att inte göra någon förändring över huvud taget.
- b) Att göra en ändring av nu gällande föreskrifter.
- c) Att dra in nu gällande föreskrifter och ersätta dem med information, handböcker m.m.

Alt. a) innebär att de fördelar som pekas på i avsnitt 2 inte kan uppnås.

Alt. b) innebär att det blir svårt att tillgodose önskemålen att föreskrifterna ska bli mer tydliga och lättlästa.

Alt. c) innebär att det inte kommer att finnas någon möjlighet att ställa krav på det som kan reglera säkerheten och att det därmed finns en uppenbar risk för att antalet olyckor ökar.

4. Uppgift om antalet berörda arbetstagare uppdelat på män och kvinnor

Nedan redovisas huvudsakligen berörda arbetstagare (samt ensamföretagare) som uppför och använder ställningar.

Verksamhet	Antal berörda		
	Kvinnor	Män	Totalt
Ställningsentreprenörer	130	4 030	4 160
Användare (byggnadsentreprenörer)	24 240	276 416	300 656
Totalt	28 675	290 086	318 761

Gruppen ställningsentreprenörer arbetar så gott som uteslutande med att uppföra och sedan upplåta ställningar och liknande konstruktioner.

Gruppen användare är de som har ställningar som ett arbetsredskap, dvs. de utför olika arbeten från ställningar. I vilken utsträckning de använder ställningar varierar mellan olika typer av arbeten. Det vanligaste användningsområdet är inom byggnads- och anläggningsarbete. Flera byggnadsentreprenörer äger egna ställningar och uppför dem själva inom sin verksamhet.

Ställningar används därutöver inom många andra verksamheter, men jämfört med ovan nämnda aktörer är användningen liten.

5. Uppgift om vilka grupper av företag som berörs

De som berörs är de som primärt arbetar med ställningar. Dessa kan delas in i flera grupper, som på olika sätt kommer i beröring med ställningar. Dessa grupper är, grovt angivet, följande:

- Tillverkare
- Leverantörer/distributörer
- Ställningsentreprenörer
- Företag som använder ställningar

Därutöver finns några mindre grupper, t.ex. beräkningsingenjörer, provningsinstitut m.fl.

Det är viktigt att känna till att föreskrifterna, när det handlar om byggnads- och anläggningsarbete (dvs. i de allra flesta fallen), även gäller för ensamföretagare.

6. Uppgift om antalet företag som berörs, vilka branscher företagen är verksamma i samt storleken på företagen

6.1 Tillverkare

Tillverkare är den som tillverkar en produkt eller som låter konstruera eller tillverka en produkt och saluför den, i eget namn eller under eget varumärke. Produkterna är i detta fall ställningar eller komponenter som utgör delar till ställningar.

Enligt SP:s webbplats² www.sp.se finns det 29 (svenska) företag som innehar typkontrollintyg för prefabricerade ställningar och kopplingar, där det finns gällande typkontrollintyg. Vissa av dessa (9 st) är inte angivna som tillverkare utan enbart som leverantörer, men för enkelhetens skull är de även medtagna i denna sammanställning.

Företagsuppgifter ³		Totalt antal sysselsatta
Totalt antal företag	29	870

Storleksfördelning av företagen:

Inga anställda	6 st
1-4 anställda	5 st
5-9 anställda	5 st
10-19 anställda	4 st
20-199 anställda	8 st
200- anställda	1 st

Ca hälften av antalet företag är huvudsakligen verksamma inom ställningsområdet medan övriga (som dock representerar ca 75 % av antalet anställda) har ställningar som en mindre del av verksamheten.

6.2 Leverantörer/distributörer

Detta avser de som säljer eller på annat sätt levererar ställningar eller komponenter som utgör delar av ställningar. För prefabricerade fasadställningssystem och övriga systemställningar som kan byggas till högre höjd än 2 m, kan antalet uppskattas till ca 100-200 företag. Om man även

² SP (Sveriges Tekniska Forskningsinstitut) är det enda organet i Sverige som är ackrediterat för att utföra typkontroll av ställningar. SP är ett statsägt aktieföretag.

³ Uppgifter är tagna från SCB:s företagsregister hösten 2012.

omfattar systemställningar som är lägre än 2 meter, kan antalet vara större, eftersom dessa ibland säljs av många olika detaljister.

Utöver de uppgifter som tagits från SP:s webbplats (se avsnitt 6.1 ovan) finns det ett antal företag som är leverantörer av prefabricerade ställningar och kopplingar, men som inte återfinns som leverantörer i typkontrollintygen. En uppskattning är att det totala antalet leverantörer (som inte är detaljister) inte överstiger 50 företag.

Det är tyvärr svårt att uppskatta antalet anställda m.m. för dessa företag.

Ställningar säljs dock även i järn- och byggvaruhandeln. Antalet⁴ företag och anställda är enligt följande (SNI 2007-koder 47521 och 47522).

Företagsuppgifter

Totalt antal företag	Totalt antal sysselsatta
2058	12545

Storleksfördelning av företagen:

Inga anställda	766 st
1-4 anställda	609 st
5-9 anställda	372 st
10-19 anställda	172 st
20-199 anställda	137 st
200- anställda	2 st

Det ska framhållas att endast en mycket liten andel av de varor som järn- och byggvaruhandeln säljer är ställningar resp. komponenter till ställningar.

6.3 Ställningsentreprenörer och uthyrare/upplåtare⁵

Detta avser de företag som uppför och hyr ut ställningar att användas under en viss tid på en viss plats. Dessa är organiserade i Ställningsentreprenörerna (STIB), som har ca 100 medlemsföretag. Totalt finns ca 150 företag med anställda, och därutöver ca 60 ensamföretagare.

De allra flesta större ställningsentreprenörerna är medlemmar i STIB. De 100 företagen har i genomsnitt 35 anställda vardera. De företag med anställda som

⁴ Enligt SCB:s företagsregister 2011 respektive RAMS (SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik). Samtliga uppgifter gäller år 2010.

⁵ Samtliga uppgifter i detta kapitel är lämnade av Ställningsentreprenörerna (STIB) under våren 2012.

inte är medlemmar är mindre; storleken kan uppskattas till 10-12 anställda per företag. Därtill kommer ensamföretagare.

Sammanfattningsvis är antalet berörda enligt följande:

Antal företag	210 st
Totalt antal sysselsatta	4 160

För fullständighetens skull finns det även ett antal företag som hyr ut ställningar eller ställningsmaterial men som själva inte uppför ställningarna. Dessa företag hyr även ut maskiner m.m., och ställningsdelen är endast en liten del av verksamheten.

Antalet berörda uppskattas till följande:

Antal företag	50 st
Totalt antal sysselsatta	1 400

6.4 Användare

Här avses de företag som använder (dvs. arbetar från) ställningar i sitt arbete. Denna grupp är mycket stor. Så gott som samtliga byggföretag använder ställningar i sitt arbete, och många av företagen äger dessutom ställningarna. En stor del av företagen är små.

Den största gruppen av användare är verksamma inom byggverksamhet. Antalet företag och anställda är enligt följande enligt SCB:s företagsregister 2011 resp. RAMS (SNI 2007-koder 41, 42 och 43). Samtliga uppgifter gäller år 2010.

Företagsuppgifter	Totalt antal sysselsatta	
=====	=====	=====
Totalt antal företag	85 634	300 656

Storleksfördelning av företagen:

Ensamföretagare	49 395
1-4 anställda	24 398
5-9 anställda	5 837
10-19 anställda	3 444
20-199 anställda	2 509
200- anställda	51

Utöver de företag som är verksamma inom byggnads- och anläggningsarbete används ställningar inom många verksamheter, t.ex. skolor, lager, industri,

handel m.m. Eftersom användningen av ställningar normalt är blygsam redovisas den inte här.

7. Beskrivning av förslaget område för område

7.1 Beskrivning av förslaget

7.1.1 Allmänt

Förslaget omfattar tillverkning, saluföring, leverans, uppförande ("installation"), upplåtande och användning av ställningar. Det gäller samtliga branscher, och även för ensamföretagare om det är fråga om byggnads- och anläggningsarbete eller gemensamt arbetsställe.

Tillämpningsområdet är utökat jämfört med nu gällande regler. Föreskrifterna ska omfatta även följande:

- Ställningar som används som skydd mot fall vid takarbete.
- Ställningar som används som rasskydd/skyddstak.
- Väderskydd.

Förslaget har delats upp i flera avsnitt, som i huvudsak riktar sig till någon eller några ansvarssubjekt. Varje avsnitt som innehåller krav inleds med en paragraf som anger vilket/vilka ansvarssubjekt som omfattas av de enskilda föreskrifterna i respektive del.

Indelningen är enligt följande uppställning:

Avsnitt	Ansvarssubjekt
Produktkrav för ställningar och väderskydd	Tillverkare, importörer, den som överlåter eller upplåter ställningar, typkontrollorgan
Planering och utformning av ställningar och väderskydd	Den som uppför (installerar) ställningar och väderskydd, delvis även byggarbetsmiljösamordnare
Uppförande och nedmontering av ställningar och väderskydd	Den som uppför (installerar) ställningar och väderskydd, delvis även den som råder över ett arbetsställe, den som upplåter eller ska använda ställningar eller väderskydd

Användning av ställningar
och väderskydd

Den som använder ställningar
och väderskydd, delvis även
byggarbetsmiljösamordnare

Flera av föreskrifterna innehåller formuleringar som tidigare inte har funnits i föreskriftstext, men som ändå har gällt som krav eftersom allmänt formulerade krav i praktiken (i nu gällande föreskrifter för ställningar, och i andra föreskrifter) har inneburit samma kravnivå. De nya formuleringarna kan därför betraktas som förtydliganden. Exempel på sådana förtydliganden är de två första styckena i 9 §.

7.1.2 Produktkrav för ställningar och väderskydd

I detta avsnitt finns de krav som gäller när ställningar släpps ut på marknaden, ställs ut till försäljning och avlämnas för att tas i bruk. Delen innehåller dels allmänt hållna egenskaps- och materialkrav, och dels krav som gäller för de ställningar som ska typkontrolleras. Kravet på typkontroll gäller för systemställningar och kopplingar till rörställningar.

Två bilagor hör till avsnittet, dels specifikation av vilka kravstandarder som produkterna ska uppfylla och dels hur ett typkontrollintyg ska utformas.

För rullställningar finns ett tilläggskrav som handlar om stabilitet. Standarden för rullställningar är emellertid under omarbetning med deltagande från AV. Vi har väckt frågan och även fått positiva signaler från övriga deltagare.

För hantverkarställningar finns ingen europeisk standard, men en sådan är under utarbetande.

Kravet på typkontroll vid leverans föreslås bli förenat med sanktionsavgift (se avsnitt 18 i denna utredning).

7.1.3 Planering och utformning av ställningar och väderskydd

Detta avsnitt innehåller dels krav på förberedelser och dels krav på utformning av ställningar och väderskydd. Förberedelserna avser planering, undersökning av platsen där ställningen/väderskyddet ska placeras och dimensioneringen av ställningen/väderskyddet. Utformning gäller hur ställningen ska vara beskaffad så att de som ska använda den ska vara skyddade mot fallrisker, vilka tillträdesleder som ska finnas, hur ställningslaget ska se ut m.m.

Kort sagt vad man måste bestämma **innan** arbetet med att uppföra ställningen/väderskyddet påbörjas för att de som sedan ska använda den ska få en bra arbetsmiljö.

7.1.4 Uppförande och nedmontering av ställningar och väderskydd

Detta avsnitt innehåller de krav som ställs för att de som uppför och monterar ner ställningar ska få en bra arbetsmiljö. Det handlar om arbetsledning, kunskaper (utbildning), avgränsning, kontroll av ställningens komponenter, underlag, skydd mot fall och ergonomi. Det finns även ett mindre avsnitt som behandlar hur kontrollen ska ske då en ställning överlämnas till användaren.

Kravet på kunskaper (utbildning), som krävs enligt direktivet 2001/45⁶, finns i en bilaga och kravet på bevis om utbildning är förenat med sanktionsavgift (se avsnitt 18 i denna utredning).

7.1.5 Användning av ställningar och väderskydd

Detta avsnitt innehåller de krav som ställs när en ställning/ett väderskydd används – ergonomi, undersökning, riskbedömning, kontroll, bärförmåga, stabilitet och upplastning m.m. Vilka dokument som ska finnas behandlas också.

För rull- och hantverkarställningar finns särskilda krav, vilka är redovisade separat.

Det anges även vilka krav som ställs på en byggarbetsmiljösamordnare för utförandet.

7.2 Fördelar med förslaget

Fördelarna med förslaget är enligt följande:

- Föreskrifterna blir mer logiskt uppbyggda och därmed mer lättlästa, exempelvis genom att de är uppdelade i olika avsnitt som i huvudsak riktar sig till ett ansvarssubjekt, som är angivna i början av varje avsnitt.
- Föreskrifterna omfattar två mycket vanliga användningsområden för ställningar som inte omfattas i nu gällande föreskrifter, nämligen ställningar som används som skydd mot fall vid takarbete och ställningar som används som rasskydd.
- Föreskrifterna omfattar även väderskydd (i nuläget saknas föreskrifter för dessa) – dessa används oftast tillsammans med ställningar vilket gör det logiskt att ha reglerna i samma föreskrift.

⁶ Rådets direktiv 89/655/EEG av den 30 november 1989 om minimikrav för säkerhet och hälsa vid arbetstagares användning av arbetsutrustning i arbetet (EGT L 393, 30.11.1989, s. 13, Celex 31989L0655), ändrat genom rådets direktiv 2001/45/EG (EGT L 195, 19.7.2001, s. 46, Celex 32001L0045).

- Föreskrifterna anger särskilda krav för olika typer av ställningar (fasadställningar, rullställningar och hantverkarställningar).
- Föreskrifterna anknyter i största möjliga utsträckning till europeiska standarder.
- Föreskrifterna ger möjligheter till en minskning av antalet olyckor och sjukdomar.

7.3 Kostnader och andra följder av förslaget

Förslaget innebär ökade kostnader av såväl administrativ art som av tekniska skäl. I tabellerna och texten nedan finns en översikt av vilken typ av kostnader som förslaget innebär, och om kostnadernas storleksordning. OBS! Endast kostnader som uppstår på grund av förändringar av reglerna har tagits med. Timkostnader i detta avsnitt har tagits från Tillväxtverkets databas "Malin", som innehåller data från mätningarna av företagens administrativa kostnader för att följa föreskrifter.

Det ska även nämnas att flera av kostnaderna är mycket svåra att uppskatta och delvis bygger på antaganden.

7.3.1 Översikt av ökade kostnader av teknisk art

Tabell 1 - Översikt av kostnader av teknisk art

§	Beskrivning	Tidsåtgång per år	Årlig kostnad (kr)	Engångs – kostnad (kr)
11	Typkontroll (giltighetstid)	--	--	3 060 000:-
17	Typkontroll (efterkontroll)	--	1 905 500:-	--
27	Dimensionering av ställning	Liten*	Liten *	--
29	Dimensionering av väderskydd	Liten *	Liten *	--
35	Ställning som fallskydd	Liten *	Liten *	--
40	Säkring av ställningsplan	2 500 timmar	550 000:-	--
43	Förbindning av plank	18 270 timmar	4 118 400:-	--
44	Fri höjd under väderskydd	Går inte att uppskatta*	Går inte att uppskatta*	--
47	Kuskaper/utbildning	Liten *	Liten *	--
52-53	Skydd mot fall	--	--	9 357 500:-
55-56	Kontroll vid överlämning	Liten *	Liten *	--
70	Upplastning/uppläggning	Liten *	Liten *	--
73	Flyttning av rullställningar	Går inte att uppskatta *	Går inte att uppskatta *	--

*) Resonemang om varför kostnaden är liten eller svår att uppskatta finns i den löpande texten.

11 §: Förslaget innebär att de anordningar (ställningssystem, kopplingar m.m.), som inte är typkontrollerade av ett ackrediterat organ, måste typkontrolleras för att även fortsättningsvis kunna upplåtas. Det är alltså inte tillräckligt att ställningarna, ställningssystemen eller kopplingarna är typgodkända av tidigare Arbetarskyddsstyrelsen. Antalet sådana anordningar med kostnad för typkontroll uppskattas till:

Anordning	Antal	Total kostnad (kr)
Fasadställning	5	2 800 000:-
Rullställning	3	200 000:-
Koppling	3	60 000:-

Detta är engångskostnader, och bygger på uppgifter från Sveriges Tekniska forskningsinstitut (SP). Det har även förutsatts att dokumentation om produkten delvis kan erhållas från tillverkaren.

17 §: Förslaget innebär att typkontrollorganet årligen ska kontrollera att de tillverkade produkterna överensstämmer med de som typkontrollerats. Den årliga kostnaden för detta kan uppskattas till ca 1 905 500 kronor efter ca 10 år, när alla gamla typkontrollintyg förnyats. Beräkningen är baserad på uppgifter om kostnader för kontrollen från Sveriges Tekniska Forskningsinstitut (SP). Det finns i nuläget 19 svenska innehavare av totalt sett 47 typkontrollintyg. 18 av dessa typkontrollintyg avser prefabricerade fasadställningar eller prefabricerade rullställningar, för vilka en något mer omfattande kontroll behövs än för t.ex. en koppling eller annan komponent.

Kostnaderna kommer att belasta innehavaren av typkontrollintyget, dvs. oftast tillverkaren eller importören.

27 §: Förslaget är ett förtydligande av 17 § i nu gällande föreskrift. I den nu gällande paragrafen anges inte enligt vilken standard (eller motsvarande beräkningsdokument) beräkningarna ska utföras. I praktiken finns dock ingen annan standard än SS-EN 12811-1, som är en den svenska utgåvan av en europeisk standard utarbetad särskilt för dimensionering av ställningar av det aktuella slaget. Det ska även nämnas att i de allra flesta fallen är typkontrollintygen/typfallen (ibland tillsammans med förenklade, kompletterande beräkningar) tillräckliga, vilket angetts på ett tydligare sätt i rådtext i förslaget än i nu gällande rådtext. Någon skillnad mot nu gällande krav uppstår alltså inte, utan kravet har gjorts tydligare. Vi bedömer därför att ev. kostnadsförändringar för ändringen är marginella.

29 §: Förslaget har redan tillämpats i ett antal år (sedan 2004), eftersom Arbetsmiljöverket tagit fram ett väglednings-PM som anger vilka krav som normalt kan ställas på väderskydd. De värden på laster som anges i förslaget till föreskrifter är något lägre än i PM:et; dels för snölast som i PM:et anges till 0,7 kN/m² i Norrland och Dalarna, medan det i förslaget anges till 0,6 kN/m² för hela landet. Personlast är i PM:et angiven till 1,5 kN. Det valda värdet, 1,2 kN, finns angivet som lämpligt värde för personlast (vid snöskottning) i föreskrifterna om byggnads- och anläggningsarbete. Föreskriftsförslaget är således en sänkning av praxis och bör därför inte innebära några ökade kostnader – kostnaderna kan däremot, om marginalerna vid dimensionering enligt PM:et är stora, sjunka något.

35 §: Förslaget är en precisering av 3 § i nu gällande föreskrifter och 57 § i föreskrifterna om byggnads- och anläggningsarbete. Eftersom det är mycket vanligt att ställningar används som skydd mot fall vid t.ex. arbete på tak, är det även naturligt att krav på hur de då ska se ut finns i föreskrifterna om ställningar – därför utökar vi tillämpningsområdet med dessa. Sedan föreskrifterna om byggnads- och anläggningsarbete skrevs har en europeisk standard för tillfälliga skyddsräcken tagits fram, som beskriver hur skyddsräcken ska vara beskaffade vid olika lutningar (på tak eller andra ytor) och fallhöjder (mellan arbetsytan och räcket). Denna standard gäller formellt inte ställningar, men kraven är icke desto mindre tillämpliga även för ställningar. Däremot hänvisar vi inte till standarden i föreskriftstext. Det är redan nu kutym att utforma skyddsräcken enligt standarden, varför vi inte tror att några större kostnadsökningar kommer att uppstå.

40 §: Förslaget gäller redan, men har för fullständighetens skull tagits med eftersom det innebär en striktare tolkning av kravet än vad som hittills gjorts. Det innebär att ställningsplan måste fästas till sitt underlag. För prefabricerade ställningsplan finns denna möjlighet redan. Trall är däremot endast infäst vid ställningens utsida (genom fotlisten), för insidan måste en metod för infästning tas fram. Med hjälp av uppskattning av tidsåtgången för att bygga "traditionella" trallställningar kan beräknas att tidsåtgången ökar med ca 2,5 %. Härvid har förutsatts att det tar 20 sekunder att säkra en trall på insidan av ställningen. Eftersom man dock inte kan ta reda på hur många ställningar av den aktuella typen som byggs årligen och dessas storlek så går det inte att beräkna totalkostnaden för att leva upp till kravet. Det kan eventuellt gå att uppskatta en kostnad på annat sätt – enligt uppgifter från Ställningsentreprenörerna (STIB) äger en viss ställningsentreprenör (med ca 25 anställda) 60 000 trall. Genom extrapolering för samtliga verksamma i branschen (se kap. 6.3) innebär detta att det finns ca $(4\ 160/25) \times 60\ 000 \approx 1\ 000\ 000$ st trall på marknaden. Om man sedan antar att varje trall monteras tre gånger årligen, innebär det en tidsåtgång av ca $3 \times 1\ 000\ 000 / (3 \times 60) \approx 1\ 650$

timmar. För att ta hänsyn till alla byggnadsentreprenörer som själva uppför sina ställningar ökas värdet med 50 %, vilket innebär en total tidsåtgång av 2 500 timmar. Timkostnad för en anställd i denna bransch är enligt Tillväxtverkets databas "Malin" 220 kronor, varför den årliga kostnadsökningen blir ca 550 000 kronor.

43 §: Förslaget är nytt i föreskriftstext, men finns i nu gällande föreskrifter som ett allmänt råd som i praktiken måste följas redan nu, eftersom typfallen för rörställningar endast gäller om samtliga plank är förbundna. Dessa typfall tillämpas så gott som alltid. Den allra största delen av ställningar där plank används är rörställningar, men plank kan även användas i några av de större ställningsfabrikaten, men enligt monteringsinstruktioner från tillverkarna ska planken förbindas (en av tillverkarna tillåter dock plank utan förbindningar vid låga spännvidder).

Samma företag som i beräkningen ovan (40 §) äger dessutom 150 000 ställningsplank, men här är företaget inte representativt eftersom det är specialiserat på rörställningar – vi förutsätter att företaget har dubbelt så många plank som ett "genomsnittsföretag". Ett bomlag innehåller normalt fyra plank, och även här antas att varje plank monteras tre gånger årligen. Det förutsätts även att 98 % av alla bomlag förbinds nu, och att det tar tre minuter att förbinda varje bomlag. En extrapolering ger således att den årliga tidsåtgången blir $(150\,000/4) \times 3 \times 3 / 60 \times 0,02 \times 4 = 160 / 25 = 18\,270$ timmar, vilket innebär en årlig kostnad av 4 118 400 kronor.

44 §: Förslaget är nytt. Det finns heller ingen angiven höjd i väglednings-PM:et om väderskydd, och inte heller i föreskrifterna om byggnads- och anläggningsarbete. I det allmänna rådet till 4 § i föreskrifterna om arbetsplatsens utformning (som formellt inte gäller för byggnads- och anläggningsarbete) anges däremot 2,1 m som "en lägre rumshöjd som ibland kan vara tillräcklig i mindre delar av lokalen, dock i allmänhet inte mindre än 2,1 m för sådan del där arbete utförs och ståhöjd erfordras". Arbetsmiljöverkets inspektionsavdelningar har ibland konstaterat att den fria höjden under ett väderskydd är alltför låg för att arbete ska kunna utföras på ett bra sätt. Däremot är det inte möjligt att beräkna kostnaden för detta krav, eftersom man då måste känna till följande data:

- hur många väderskydd som byggs per år, och deras storlek,
- hur många av dem som har en fri höjd understigande 2,1 m och under hur stor del av taken den fria höjden är för liten,
- "genomsnittskostnad" för att öka den fria höjden.

Dessa uppgifter är tyvärr inte, åtminstone inte med rimlig arbetsinsats, möjliga att ta fram.

47 §: Denna paragraf gäller kunskaper/ utbildning för att uppföra, göra väsentliga ändringar i eller montera ner ställningar och väderskydd. Två förändringar förslås:

- Råden om utbildningens omfattning görs till föreskrift.
- Kravet på kunskaper/ utbildning ska även gälla vid uppförande, väsentliga ändringar och nedmontering av väderskydd.

Som en följd av sista punkten har utbildningens innehåll ändrats något. Förändringarna i utbildningens innehåll är endast marginella, och innebär i sig inga kostnadsökningar.

De som uppför, gör väsentliga ändringar i eller monterar ner ställningar ska redan ha utbildningen i fråga. Att kravet ska gälla väderskydd innebär att en kostnadsökning kan vara tänkbar för dem som tidigare inte arbetat med ställningar utan enbart med väderskydd. Dessa arbetstagare torde dock vara mycket få – såvitt vi känner till finns det inga företag som enbart uppför väderskydd, utan företagen uppför såväl ställningar som väderskydd. Vi föreslår dock inte att utbildningens längd ska utökas, utan momenten om väderskydd får läggas in i befintlig tidsram. Vår bedömning är därför att inga nämnvärda kostnadsökningar blir följden av kravet.

52-53 §§: Förslagen är endast förtydliganden av de krav som nu finns i arbetsmiljölagen, men som inte varit tydliga i föreskrifterna om ställningar. Även om en del av företagen i fråga redan följer kravet, så finns ett antal företag som inte gör det, trots att de borde. Dessa företag behöver införskaffa såväl tillfälliga räckessystem som personlig skyddsutrustning.

Ett tillfälligt räckessystem i fem fack (ca 15 meter) kostar⁷ ca 12 250 kronor. Det förutsätts att 1,5 sådana uppsättningar per företag behövs, men att 25 % av samtliga företag redan har utrustningen. Dessutom görs ett tillägg av 50 % för företag som bygger sina egna ställningar. Detta skulle innebära att ca 350 st system behöver köpas in.

En personlig skyddsutrustning kostar⁸ ca 3 250 kronor. Här antas att en utrustning per två arbetstagare behövs, och att 50 % av arbetstagarna redan har utrustningen och även här ett tillägg av 50 % för företag som bygger sina egna ställningar. Detta innebär att ca 1 560 utrustningar behöver köpas in. Sammantaget blir kostnaderna $350 \times 12\,250 + 1\,560 \times 3\,250 \approx 4\,287\,500 + 5\,070\,000 \approx 9\,357\,500$ kronor.

Ovanstående kostnader är engångskostnader.

⁷ Uppgifterna kommer från två återförsäljare av tillfälliga räckessystem.

⁸ Uppgifterna kommer från en av de större återförsäljarna av personlig skyddsutrustning.

55-56 §§: Förslagen kompletterar det krav på kontroll som riktar sig till arbetsgivaren (användaren) och som finns i föreskrifterna om användning av arbetsutrustning. Här läggs samma skyldighet på det företag som uppfört ställningen, eftersom endast detta företag i praktiken har möjlighet att göra denna kontroll. Den som uppfört ställningen gör även i nuläget sådan kontroll, eftersom det ligger i detta företags intresse att dokumentera hur ställningen var beskaffad när den överlämnades. Några nämnvärda kostnadsökningar bedöms därför inte uppstå.

70 §: Förslaget är nytt, och införs därför att såväl olyckor som tillbud inträffat där man (vid upplastning av material) sannolikt påfört en ställning horisontalkrafter som den inte kunnat bära. Tyvärr är det inte möjligt att beräkna någon kostnad för regeländringen, eftersom det inte finns uppgifter om hur ofta man genomför upplastning och uppläggning med metoder som inte uppfyller de föreslagna kraven. Vi bedömer dock inte kostnaden som särskilt stor.

73 §: Förslaget är att i föreskrift förbjuda att en rullställning flyttas när personer finns på den. I nu gällande föreskrifter finns följande text som ett allmänt råd: "Det är stor risk för arbetsskada om någon person befinner sig på en rullställning samtidigt som denna flyttas." Avsikten var att förhindra en sådan flyttning, men Arbetsmiljöverkets inspektionsdistrikt har ofta, i samband med utredning av inträffade olyckor i sådana situationer, tvingats konstatera att sådan flyttning inte är ovanlig eftersom det inte uppfattats som ett krav.

De som ofta förflyttar sig med en rullställning när de samtidigt står på ställningen i fråga är främst undertaxsmontörer, men även målare och elektriker arbetar på detta sätt. Sådana arbeten utförs nästan uteslutande som underentreprenader. Kravet innebär att de som arbetar på ställningen måste gå ner från den då den ska flyttas, vilket innebär att arbetet tar något längre tid. Hur mycket längre är inte känt - uppskattningar om en ökning av tiden från 25 % till 100 % förekommer. Några uppgifter om det totala antalet timmar har man inte ansett sig beredda att lämna ut, varför en tids- och kostnadsberäkning knappast är möjlig att genomföra.

7.3.2 Översikt av ökade kostnader av administrativ art

Timkostnader i detta avsnitt har tagits från Tillväxtverkets databas "Malin", som innehåller data från mätningarna av företagens administrativa kostnader för att följa föreskrifter.

Tabell 2 - Översikt av kostnader av administrativ art

§	Beskrivning	Tidsåtgång per år	Årlig kostnad (kr)
8	Underlag typkontroll	--	1 200:-
19	Underlag typkontroll	--	100:-
20	Samråd med certifieringsorgan	60 timmar	52 600:-
25	Uppgifter i plan för montering m.m.	83 timmar	23 900:-
57	Lämna handlingar till användare	995 timmar	674 450:-
60	Lämna handlingar till BAS-U	733 timmar	291 800:-

18 §: Förslaget innebär att tillverkare och importörer måste se till att få tillgång till underlaget för typkontrollen. Detta underlag ska sedan förvaras av tillverkaren/importören. Tidsåtgång per tillfälle kan uppskattas till 15 minuter per tillfälle för varje företag (dvs. vid varje nytt eller ändrat typkontrollintyg). Antalet kan uppskattas till 10 stycken varje år. Den totala tidsåtgången blir alltså 2,5 timmar. Kostnaden blir således $2 \times 2,5 \times 225:- \approx 1\,200:-$ kronor årligen.

19 §: Förslaget innebär att ett certifieringsorgan ska lämna ut underlaget för typkontrollen av en typkontrollerad produkt. Tidsåtgång per tillfälle kan uppskattas till 15 minuter per produkt. Antalet kan uppskattas till inget eller ett varje år. Den totala tidsåtgången blir alltså 15 minuter. Kostnaden blir således ca 100:- kronor årligen.

20 §: Förslaget innebär att de certifieringsorgan som genomför typkontroll ska delta i samordningsmöten som AV anordnar. Vid en beräkning av att tre organ deltar i två årliga möten av vardera en dag innebär detta en tidsåtgång (inklusive restid) av 60 timmar årligen. Kostnaden blir ca $60 \times 376:- + 6 \times 5\,000:- \approx 52\,600:-$ kronor årligen.

25 §: Förslaget innebär att viss information om väderskydd ska finnas med i planen för uppförande, användning och nedmontering. Merarbetet är obetydligt, och kan uppskattas till 2 minuter för varje plan där väderskydd ingår.

Sveriges Byggindustrier⁹ har grovt uppskattat att ca 20 000 ställningar årligen är i omlopp (dvs. uppförs och används) inom byggbranschen. Det är inte känt i hur många av dessa fall även väderskydd ingår, men 5 % av dessa är troligen en inte för låg uppskattning. Detta innebär att väderskydd används vid 1 000

⁹ Sveriges Byggindustrier (BI) är byggindustrins bransch- och arbetsgivarorganisation med ca 3.200 medlemsföretag (bygg-, anläggnings- och specialföretag).

tillfällen varje år. Tidsåtgången blir då $1\ 000 \times 5 / 60 = 83$ timmar årligen, vilket motsvarar $83 \times 287 = 23\ 900$ kronor årligen.

57 och 60 §§: Förslagen har samma innebörd, men riktar sig till olika ansvarssubjekt. Det gäller de handlingar som ska medfölja då en ställning eller ett väderskydd avlämnas till användaren, och sedan förvaras av användaren. I fråga om byggnads- och anläggningsarbete ska de även överlämnas till byggarbetsmiljösamordnaren för utförandeskedet (BAS-U), om ställningen i fråga ska användas av flera företag.

Sveriges Byggindustrier (ser ovan) har grovt uppskattat att ca 20 000 ställningar årligen är i omlopp inom byggbranschen. Låt oss anta att 90 % av dessa uppförs av ett specialföretag och sedan upplåts till användaren – detta är en företeelse som blir vanligare och vanligare. Anta även att 50 % av de 20 000 ställningarna används av fler än ett företag, vilket innebär att handlingarna enligt förslaget i 60 § ska överlämnas till byggarbetsmiljösamordnaren (BAS-U).

Enligt kommentar till 25 § ovan har antalet väderskydd beräknats till 1 000 per år.

Vi antar även att ca 75 % av alla berörda ställningar är prefabricerade.

De tillfällen och antal handlingar som handlingar ska överlämnas från upplåtaren till användaren blir alltså $0,90 \times 20\ 000 \times (3 + 0,75) + 3 \times 1\ 000 = 70\ 500$ tillfällen. Tidsåtgången för detta är enligt Tillväxtverkets databas "Malin" 2 minuter per handling vilket innebär 2 350 timmar årligen till en kostnad av $2\ 350 \times 287 = 674\ 450$ kronor årligen.

De tillfällen och antal handlingar som handlingar ska överlämnas från användaren till byggarbetsmiljösamordnaren blir $0,50 \times 20\ 000 \times (2 + 0,75) + 3 \times 1\ 000 = 30\ 500$ tillfällen. Tidsåtgången för detta är enligt Tillväxtverkets databas "Malin" 2 minuter per handling vilket innebär 1 017 timmar årligen till en kostnad av $1\ 17 \times 287 = 291\ 800$ kronor årligen.

Total tidsåtgång blir 3 567 timmar årligen till en total kostnad av 966 200 kronor årligen.

7.4 Vinster i form av minskade kostnader för de olika förslagen

7.4.1 Förklaring av förslagen

Några av de föreslagna tekniska ändringarna har sin direkta bakgrund i inträffade olyckor. Det rör sig främst om:

- 43 § - Förbindning av plank
- 70 § - Upplastning och uppläggning
- 73 § - Flyttning av rullställningar

Av Arbetsmiljöverkets statistik kan konstateras att många olyckor händer på grund av att en enskild plank brister, glider eller vickar. Orsakerna är bl.a. att den påförda lasten inte kan tas upp av en enskild plank även om den är i fullgott skick, men även för att den på något sätt blivit skadad.

Att plank ska förbindas innebär att lasterna ska fördelas på flera plank, och därigenom överförs delar av lasten till intilliggande plank istället för att belasta en enskild plank. Som helhet ökar bärförmågan för hela ställningslaget, och dessutom får en eventuell defekt hos en enskild plank mindre inverkan på bärförmågan. Slutligen minskar risken för att en plank glider eller på annat sätt rubbas ur sitt läge.

Vid upplastning och uppläggning av material på ställningar har flera olyckor och tillbud inträffat, ofta på grund av att man i samband med arbetet råkat påföra ställningen horisontallaster. Olyckorna / tillbudena beror dels på att ställningsplanskomponenterna glidit av de balkar de legat på, men även att underliggande balkar fått en snedbelastning och vridits så att brott uppstått.

Även vid flyttning av rullställningar har olyckor och tillbud inträffat då de välts, samtidigt som personer funnits på dem.

7.4.2 Minskat antal olyckor

Under åren 2004 - 2011 har i genomsnitt 181 olyckor årligen inträffat med ställningar. En stor del av dessa är fallolyckor, som ofta ger upphov till långa sjukskrivningstider. För de i 7.4.1 beskrivna olyckorna handlar det så gott som alltid om fallolyckor.

Det finns statistik som visar att för tiden 2002-2006 var **medianvärdet** för en ställningsolycka 29 dagar (jämfört med 8 dagar för samtliga olyckor). Arbetsmiljöverket har 2010 tagit fram en rapport¹⁰, som slår fast att det i betydande utsträckning saknas metoder för att uppskatta de verkliga kostnaderna för arbetsolyckor och arbetssjukdomar. Vissa slag av kostnader kan dock tas fram, men då främst på en övergripande nivå.

¹⁰ RAP 2010:02 - Samhällsekonomiska kostnader för arbetsmiljöproblem - Kunskapsöversikt. Rapporten finns att ladda ner på <http://www.av.se/publikationer/rapporter>.

Enligt rapporten anges att kostnaden för somatisk slutenvård för en olycka som inträffat för en manlig arbetstagarare på en byggarbetsplats i genomsnitt uppgår till 64 612 kronor. Om man beräknar en minskning av antalet olyckor av dessa föreslagna åtgärder till 10 % skulle besparingen bli $18 \times 64\,612 \approx 1\,163\,000$ kronor. Detta är dock enbart den samhälleliga vårdkostnaden. Kostnader som för sjukskrivning, produktionsbortfall och inträffade materiella skador är inte medräknade. Kan antalet olyckor minska innebär det också en minskning av de mänskliga lidande som skador, sjukdomar och begränsad livsföring innebär för dem som drabbas.

8. Jämförelse av konsekvenser för de övervägda regleringsalternativen

I avsnitt 3 redovisas alternativ till att inte omarbete föreskriften. Här presenteras ett övervägande som gjorts i arbetet med att utforma ett nytt föreskriftsförslag. Två alternativ för kravet på typkontroll i 11 § har övervägts. Paragrafen handlar om att upplåta ställningar och det slutliga förslaget innebär att prefabricerade ställningar m.m. ska vara typkontrollerade, men typkontrollintyget behöver inte vara gällande (dvs. det kan ha gått längre än 10 år sedan det först utfärdades). Det alternativ som diskuterades innebar att ställa krav på att typkontrollintyget skulle vara giltigt även då ställningen upplåts, dvs. som i 10 §. Efter diskussion, bl.a. på intressentmötet i maj 2012, avstod vi från att formulera kravet på det sättet. Skälen var att de företag som upplåter ställningar inte har något inflytande över huruvida ett typkontrollintyg kommer att förlängas när den första tioårsperioden passerat, och det skulle kunna hända att en upplåtare (ställningsentreprenör) innehar stora mängder ställningsmaterial som med ens inte kan upplåtas.

Kravet i 11 § är ändå en skärpning jämfört med dagens krav, som tillåter upplåtelse av ställningar som typgodkänts av f.d. Arbetarskyddstyrelsen. Många av dessa typgodkännanden har dock utfärdats med annat underlag än beräkningar, ofta enbart provningar, och på grundval av kravdokument som innebär en säkerhetsnivå som vida understiger den praxis som gäller idag.

9. Bedömning av om föreskrifterna överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Ställningar ingår i det icke harmoniserade produktområdet. Alla produktkrav går därmed utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen. Vid formulering av produktkraven har vi dock, i möjligaste mån, anknutit kraven till innehållet i tillämpliga europeiska

standarder. De begränsningar av standarderna vi anger kommer i huvudsak från valen mellan de alternativ för en viss lösning som återfinns i standarderna.

För användning finns krav i EU-direktivet om byggarbetsplatser och EU-direktivet om användning av arbetsutrustning. Förslaget till föreskrifter går dock utöver de skyldigheter som följer av dessa direktiv, eftersom vi föreslår krav som över huvud taget inte nämns i direktiven. Som exempel kan villkoren för användning av rull- och hantverkarställningar i 71-74 §§ nämnas, liksom allt som gäller väderskydd. Även för användning har vi dock försökt att hänvisa till europeiska standarder, i den mån det varit möjligt.

10. Uppgift om vilken tidsåtgång föreskrifterna kan föra med sig för företagen

Se avsnitt 7.3.1 – 7.3.2 ovan.

11. Uppgift om vad föreskrifterna innebär för företagens administrativa kostnader

Se avsnitt 7.3.2 ovan.

12. Uppgift om vilka förändringar i verksamheten som företagen kan behöva vidta

Eftersom varje del i föreskriften pekar ut vilka ansvarssubjekt som är skyldiga att följa föreskrifterna, innebär det även skillnader mot nuläget. De skillnader vi huvudsakligen bedömt anges nedan.

Tillverkare och importörer måste vara beredda på att certifieringsorganen årligen behöver ta stickprov ur produktionen av komponenter.

Stora delar av avsnitten "Planering och utformning av ställningar och väderskydd" och "Uppförande och nedmontering av ställningar och väderskydd" riktar sig till den som uppför en ställning. Dessa företag behöver i större utsträckning än nu vara medvetna om detta ansvar, särskilt om en uppdragsgivare ber dem uppföra en ställning som kanske inte uppfyller gällande krav med hänsyn till det arbete som ska utföras från ställningen. De bör då avstå från att ta ett sådant uppdrag.

De måste även se till att ta fram den dokumentation som behövs, och överlämna den till användaren. Det är viktigt att de dokumenterar uppgifter från och överenskommelser med sina beställare.

Användare av rullställningar och hantverkarställningar måste se till att de enbart använder ställningarna för arbeten som de är avsedda för.

13. Bedömning av i vilken utsträckning föreskrifterna kan komma att påverka konkurrensförhållandena för företagen

Förslaget i 11 § om att en ställning som ska upplåtas ska omfattas av ett typkontrollintyg innebär att de olika ställningssystemen i större utsträckning är granskade mot samma kravdokument, vilket inte är fallet idag. Vår bedömning är därför att konkurrensen mellan olika upplåtande företag kommer att bli sundare.

Företag som upplåter ställningar (ställningsentreprenörer) är i största utsträckningen små- eller mellanstora företag (här avses företag med färre än 50 anställda). Beroende på om de enskilda företagen innehar stora eller små mängder av prefabricerade ställningar som berörs av de nya kraven i 11 § blir dessa företag drabbade i större eller mindre utsträckning. Uppgift från Ställningsentreprenörerna (STIB) ger vid handen att innehavet av dessa äldre prefabricerade ställningar är blygsam.

14. Bedömning av om föreskrifterna kan komma att påverka företagen i andra avseenden

Enligt Arbetsmiljöverkets bedömning kommer inte företagen att påverkas på andra sätt än vad som redovisats i denna utredning.

15. Bedömning av om särskilda hänsyn behövs när det gäller tidpunkten för ikraftträdande

Normalt träder Arbetsmiljöverkets föreskrifter ikraft sex månader efter beslutet. Syftet med detta är att ge tid för de berörda att anpassa sig till de nya reglerna.

Hittills har intressenterna framfört att de vill att föreskrifterna träder i kraft vid en och samma tidpunkt. Vi kommer dock att särskilt be intressenterna, i sina remissvar, yttra sig över behovet av ett senare ikraftträdande för 11 §. Om samtliga äldre prefabricerade ställningar kommer att behöva typkontrolleras samtidigt kan det bli en stor belastning på de certifieringsorgan som kan komma i fråga och flaskhalsar kan således uppstå. Det är dock svårt att bedöma huruvida typkontroll blir aktuellt – det kan hända att spridningen av systemen är så liten att företagen istället avyttrar ställningarna.

16. Bedömning av om det finns behov av speciella informationsinsatser

Arbetsmiljöverket har tagit fram en preliminär extern kommunikationsplan som stöd i informationen om de nya reglerna.

Vi planerar i nuläget (enligt planen) att göra följande informationsinsatser:

- Information på www.av.se.
- Notiser/artiklar i våra informationspublikationer (Nyhetsbrev och Insikt om arbetsmiljön).
- Revidering av existerande broschyr och blankett.
- Direkt kommunikation med bransch- och intresseorganisationer (Ställningsentreprenörerna, Sveriges Byggindustrier, Ställningsleverantörerna i Sverige, Svenska Byggnadsarbetareförbundet m.fl.).
- Pressmeddelande till branschmedia.

En utmaning är att nå ut med information till små företag, främst de som är användare av ställningar.

17. Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning

Vi har försökt att göra reglerna så klara, tydliga och lättlästa som möjligt, vilket torde gynna små företag som inte har resurser att ha en särskild person som bevakar arbetsmiljölagstiftningen.

18. Motivering till eventuell straffsanktionering respektive sanktionsavgifter

Vi har identifierat två paragrafer som föreslås bli föremål för sanktionsavgift. De krav som föreslås bli belagda med sanktionsavgift är båda viktiga ur arbetsmiljösynpunkt, enkla att kontrollera och även rättssäkra på så sätt att de inte lämnar utrymme för bedömningar.

Inga föreskrifter föreslås bli straffsanktionerade. Vi har i arbetet utgått ifrån att Riksdagen kommer att anta förslagen i sanktionsmedelsutredningen.

19. Samråd

Vi har anordnat två intressentmöten under den tid som förslaget utarbetats, den 26 maj 2011 och den 14 maj 2012. Till dessa samrådsmöten har företrädare för arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer, representanter för tillverkare,

provningsinstitutioner och myndigheter inbjudits. Deltagarna har även beretts tillfälle att komma in med synpunkter efter mötena. Några av intressenterna har även önskat särskilda möten med AV under tiden, vilket vi accepterat.

Vi har i möjligaste mån försökt beakta de synpunkter som kommit in.

Förslaget sänds nu ut på externremiss. Efter det att synpunkter från remissomgången har bearbetats (men innan beslut om ikraftträdande) kommer vi på sedvanligt sätt att anordna ett samrådsmöte med parterna på arbetsmarknaden.

20. Redovisning av hur mäns och kvinnors skilda förhållanden i arbetslivet beaktas

Byggnads- och anläggningsarbete liksom arbete med ställningar utförs i huvudsak av män. De risker som dessa arbeten är förenade med har inte bedömts olika för män och kvinnor. De föreslagna reglerna är därför könsneutrala.

21. Redovisning av beröringspunkter med annan lagstiftning och andra myndigheter, särskilt av konsekvenser för yttre miljön

Ytterligare ett antal av Arbetsmiljöverkets föreskrifter är tillämpliga på ställningar. De viktigaste av dessa är:

AFS 2001:1 Systematiskt arbetsmiljöarbete,
AFS 1999:3 Byggnads- och anläggningsarbete,
AFS 2006:4 Användning av arbetsutrustning,
AFS 2012:2 Belastningsergonomi.

Konsumentverket har tillsyn av konsumentprodukter, vilket ställningar är (i synnerhet rullställningar och hantverkarställningar). Några särskilda regler för ställningar har Konsumentverket dock inte utfärdat.

Kommuner kan ha särskilda regler för utformning av ställningar i orternas centrala delar. Stockholms Stad har t.ex. särskilda krav på utformning av ställningar i innerstaden, med syfte att begränsa konsekvenserna för mindre näringsidkare.

Några konsekvenser för den yttre miljön, utöver de som finns med nu gällande föreskrifter, har inte identifierats. De avseenden som ändringarna gäller berör

inte den yttre miljön och har heller inte, åtminstone såvitt känt, andra miljöeffekter.

22. Uppgift om kontaktperson på Arbetsmiljöverket

Kontaktperson på Arbetsmiljöverket är Åke Norelius (projektledare).

Telefonnummer till kontaktpersonen är 010 - 730 9000 (direkttel. 010-730 9887).

Vid kontakt per brev eller e-post ange ärendenummer RET 2010/100969.